

Név és kommunikáció

A tulajdonnevek vizsgálatának egyik lehetséges aspektusáról

A névtant hagyományosan az interdiszciplináris megközelítési lehetőség jellemzi. Az onomasztikának ez a jellegzetessége igen hamar megnyilvánult, hiszen Benkő Loránd már a második névtudományi konferencián úgy fogalmazott, hogy a névtan „műveléséhez számos más tudományág ismeretanyagának bevonása is szükségeltetik, és eredményei számos más tudományág számára is hasznosíthatók” (1970: 7). Nem jelenti azonban ez azt a sokak által hangoztatott elképzelést, hogy a névkutatónak értenie kellene a nevek minden lehetséges megközelítéséhez, hanem Hoffmann István megfogalmazásával (2014: 6) egyetértve magam is úgy vélem, hogy az onomasztika interdiszciplináris jellege inkább a megközelítési lehetőségek összetettségében és az ebből fakadó eredmények gazdagságában fogható meg. Ugyanannak a névtani jelenségnek más szempontú, módszerű és másik tudományterület irányából való megközelítése markánsan eltérő eredményeket is hozhat, amik egymást nem kizárva, hanem kiegészítve járulhatnak hozzá a nevekről való tudásunkhoz.

A névtan lehetséges társtudományait 2003-ban monográfiájában Hajdú Mihály tekintette át (38–45), nyelvészetben belüli segédtudományait pedig Hoffmann István ismertette (2015: 11–22). Bár ő ezek között a kommunikációra nem utalt, írásomban az interdiszciplinaritás szemléletét követve a magyar keresztnemekre a lehetséges nyelvészeti megközelítések közül a kommunikáció felől tekintek. Tanulmányomban bemutatom a személynevek kommunikációs aspektusból való leírásának lehetőségeit, illetve igyekszem a téma korábbi szakirodalmát és legfrissebb eredményeit is összefoglalni, bevonva a névtanhoz kapcsolható pszichológiai vizsgálatokat is.

1. A személyneveket a kommunikációelmélet felől nézve szembetűnik a közszavak és személynevek szembeállíthatósága utóbbiak sajátos közlésbeli jellege és összetett jelentésszerkezete alapján. Nyírkos István úgy találta, hogy az információátadásban a nevek számítanak a leggazdaságosabb, leghatékonyabb nyelvi elemnek (1989: 290), Várnai Judit Szilvia szerint pedig „a kommunikáció gazdaságos, eredményes megvalósulása érdekében, a társadalom működéséhez szükséges, valamennyi emberi közösségben kialakuló intézményes jelenségek egyikeként létük szükségszerű avagy inkább célszerű” (2005: 16).

Az, hogy a tulajdonnevek kódként is funkcionálnak, következik nyelvi jel voltukból, de úgy vélem, összetett jelentésüknél fogva a névvel jelölt alakokról

és helyszínekről kialakított befogadói vélemények, benyomások összességének a létrehozásához a köznévi elemeknél jóval sokrétűbben járul(hat)nak hozzá.

A kommunikáció hagyományos leírása alapján az adó az üzenet tartalmát szimbólumokká kódolja, a befogadó pedig dekódolja az üzenetet. Ezek a szimbólumok konvencionálisak, egy adott közösség tagjai számára érthetőek, egy adott kultúra tagjai számára közös jelrendszert, szabályok és konvenciók rendszerét alkotják. A konvenciók határozzák meg azt, hogyan és milyen kontextusban lehet a jeleket használni (Róka 2002: 18.)

A név is kommunikációs kódként viselkedik, sőt megítélésem szerint egyike a személyiségészlelést befolyásoló tényezőknek (erről részletesen ld. Takács 2008). A kommunikációs kódok közé tartozó prezentáló kódok segítségével tételezünk fel partnerünkről társadalmi szerepet, szociális helyzetet, tulajdonságokat előismereteink, előzetes tudásunk segítségével. Meglátásom szerint a neveknek is van ilyen funkciója, kommunikációs szempontból ezeket is prezentáló kódnak tarthatjuk, azaz olyan elemnek, mely asszociációink révén hozzájárul a névviselőről kialakított vélemények, benyomások összességének kialakításához. Ezek a benyomások sok esetben igen szubjektívek (vagy szubjektívek is lehetnek), de egy névközösségen belül gyakran jelennek meg a hasonló benyomásokat indukáló, azonos asszociációkat előhívó, ezért fokozott prototipikussággal jellemezhető név kategóriák.

Érdemes ennél a pontnál a szociálpszichológia személyészleléssel kapcsolatos megítélésait felidézni. A személyészlelés – ahogy Forgács József megfogalmazta – nagymértékben aktív, konstruktív folyamat, amelyben az észlelő tudása, korábbi tapasztalata néha fontosabb szerepet játszik, mint az észlelt ember tényleges tulajdonságai (1999: 49). Ez a jelenség, amit a pszichológiában burkolt személyiségelméletnek neveznek, „felhalmozott hipotéziseink és elvárásaink összege arról, hogyan szerveződnek az emberi tulajdonságok és jellemvonások” (uo.). Ezek az elvárások és hipotézisek abból fakadnak, hogy látjuk az illetőt, kapcsolatba kerülünk prezentáló kódjaival, korábbról pedig már vannak hasonló tulajdonságú, viselkedésű, kinézetű emberekkel kapcsolatos tapasztalataink.

A személy-prototípus tehát olyan absztrakt, „virtuális személyiség”, melyet mi magunk hozunk létre valakiről, de nem feltétlenül a valós tulajdonságai, hanem azok alapján, amit valami okból jellemzőnek gondolunk rá. A prototípus kialakításának alapjai az egymáshoz közelinek vagy egymással rokonnak gondolt tulajdonságok összekapcsolása révén létrejövő egységek, a tulajdonságnyalábok (pl. aki vonzó, arról könnyebben feltételezünk egyéb pozitív tulajdonságokat is, vö. Forgács 1999: 49–56). Azt gondolom, a név is válhat tulajdonságnyaláb alapjává, pozitív vagy negatív tulajdonságok kapcsolódhatnak hozzá (a névviselő személyétől és tulajdonságaitól egyébként általában függetlenül), melyek lehetnek is egyéniek, de később akár közösségi szinten is megjelenhetnek és általánossá is válhatnak.

2. Bár a névhasználat elsődlegesen az egyénhez kapcsolódik, de mivel csak kommunikációban realizálódhat, a névhasználat közösségi háttérét is vizsgálunk kell. A személyeket jelölő névformákat az egyén (mint névhasználó) a nyelvi szocializációja részeként a közvetlen környezetében kommunikáció útján veszi birtokba (Tóth 2016: 49). Ebben a viszonyrendszerben tehát a környezet az egyén tudásának s benne értelemszerűen a névtudásának is a szociokulturális feltételeit jelenti (Hoffmann 2012: 15). „Megfigyelhető, hogy az egyének névismerete egészen kis közösségekben mutat csak nagyfokú egyezéseket, illetve hasonlóságokat: ezeket a csoportokat névközösségeknek nevezzük” – írja Hoffmann István (2014: 17), Tóth Valéria szerint pedig a névközösség nemcsak valamiféle elvont keretként fogható fel, hanem olyan eleven „organizmusként”, amely bármely időszakban a névadás és névhasználat elsődleges, legalapvetőbb közegeként funkcionál (2014: 200). A névközösségek szerveződésében helynevek esetén a horizontális (térbeli), személynevek esetén pedig a vertikális (szociális) komponensek erőteljesebbek (Tóth 2016: 50).

A nevekhez kapcsolható, azokról az egész névközösség szintjén meglévő, azonos asszociációkat előhívó „közösségi tudás” vagy „véleménytendencia” egyértelmű meglétét és a konkrét esetekben való aktualizálhatóságát jól bizonyítják a nevek indukálta (pozitív vagy negatív) előítélek, melyeket számos vizsgálat támaszt alá. A nevek keltette asszociációk vizsgálata azonban tipikusan interdiszciplináris megközelítést igénylő terület, ezeket nem lehet kizárólag nyelvészeti módszerekkel megközelíteni, s mivel a névattitúd lényegénél fogva társadalmi meghatározottságú, vizsgálata elsősorban a szocio- vagy pszichonomasztikai jellegű kutatások bevonását igényli (Kiss 1995: 135).

3. A nevek megítélésére vonatkozó, pszichológiai szemléletű nemzetközi kutatások közül kiemelkednek Harari és McDavid (1966, 1973), illetve Stewart és Segalowitz (1991) vizsgálatai, a korábbiak közül pedig felidézhetjük English és Alspach kutatásait (ld. Slíz 2014b: 248). Ezek különösen érdekesek abból a szempontból, hogy a válaszolóktól általuk ismeretlen és névként nem is létező, tetszőlegesen generált hangsorokkal kapcsolatos reflexióikat, asszociációikat kérdezték.

Keresztnevekhez kapcsolódó asszociációkról nyelvészeti aspektusból kiindulva többek között a svéd Rolf Hedquist (2005) folytatott vizsgálatokat, s mivel ezt több szempontból is alkalmazhatónak érzem, részletesebben is bemutatom. A szerző 1982 és 1992 között készült két felmérés során egyszerre 250, 15–25 év közötti diák névhasználatát vizsgálta abból a szempontból, léteznek-e köztük egy-egy névhez kapcsolódó közös névasszociációk. 24 nevet vizsgáltak, melyeket úgy választottak ki, hogy legyen köztük divatnév (mindkét időszakból, ilyen pl. a *Hanna* és az *Alma*), nagy megterheltségű, gyakori (*Patrik*, *Jenny*) és ritka név is (*Vincent*, *Konrad*). A kérdőívben a keresztneveket a válaszolóknak az alábbi tulajdonságpárok valamelyikével kellett jellemezniük: szép – csúnya, kövér – sovány, alacsony – magas, fiatal – öreg, jó – gonosz,

kedves – nem kedves, boldog – boldogtalan, aktív – passzív, erős – gyenge, világos – sötét, modern – ódivatú, okos – buta, gazdag – szegény, barátságos – barátságtalan, érdektelen – vonzó, északi svéd – déli vagy közép svédországi, vidéki – városi, magas társadalmi helyzetű – alacsony társadalmi helyzetű, svéd – idegen.

Az 1982-es vizsgálat legfőbb eredménye annak kimutatása, hogy a nevekhez egyértelműen kapcsolódnak jól körülírható, meghatározható asszociációkörök (pl. a vizsgált anyagban a *Gudmund*-hoz és *Olof*-hoz a régimódiság, ódivatúság). A szerző másik megfigyelése, hogy ezek még akkor is könnyen kapcsolódnak a névhez, ha a válaszoló nem ismeri a vizsgált névnek egyetlen viselőjét sem, vagyis jól látható, hogy nem a névviselő tulajdonságai befolyásolják az asszociációkat (a konkrét tulajdonságkörök ugyanúgy megjelennek a *Patrik* névhez kapcsolódóan, aminek szinte mindenki ismer viselőjét, mint a ritka *Vincent* név esetében). A 10 évvel később végzett vizsgálat a kapcsolódó tulajdonságok körében történt változásokat kívánta feltárni. Ám változás csak a vizsgált nevek felének esetében volt tapasztalható, s ezek között is nyelven kívüli okokra kizárólag a *Felix* kapcsán utal Hedquist (a 'fiatal, aktív, barátságos, okos, városi' tulajdonságok névhez kötésének oka a híres névviselőhöz való kapcsolás lehet). Ha a név divatossá válik, történhet a jelentésszerkezetében változás, de ez nem jelentős mértékű. A szerző szerint minden névnek egyedi „arculata” van, ami 10 év alatt még nem változik meg drasztikusan.

A névtani kutatásokban a szocioonomasztikai nézőpont figyelembevételében a svédek mellett elől járnak a finnek, akik a kezdetektől fogva tudatosan törekednek e szempont erőteljes bevonására (erre ld. pl. Kiviniemi 1982, 1993, 2006, Ainiala – Saarela – Sjöblom 2008, 2013). Eero Kiviniemi a névhez kapcsolódó asszociációkra a *sivumielle* fogalmat használja (1982: 13), s a névhez kapcsolódó nyelven kívüli és belüli konnotációkat különíti el. A nyelven kívüli hatások igen jelentősek a nevekhez kapcsolódó asszociációk kialakításakor, s ezek nagyban befolyásolják a névválasztást, és tesznek egy-egy nevet gyakorivá, divatossá, mint például az elmúlt években Finnországban az *Onni*-t. A kedveltséget nyelven belüli okok is magyarázhatják, amilyen pl. a név hangzása, etimológiai jelentése, szerkezete, esetleg a szlengben való megjelenése és jelentése. Ezzel magyarázhatjuk az *Yrjö* név használatának visszaszorulását is. Ennek a keresztnévnek ugyanis a finn szlengben 'hányás' közszoí jelentése alakult ki, igeiként és igenévként (*yrjötä* 'hányni', *yrjöttävä* 'undorító') is használatos, de az *Uuno* férfinév kedveltsége is szlengbeli, erősen negatív konnotációt hordozó jelentése ('buta, bolond') miatt szorult vissza (Paunonen 2000).

A finn szerzők nemcsak általánosságban vizsgálják a névhez (pl. szép, csúnya, vidéki/es/, városi/as/, finn, nemzetközi, időtlen, divatos, régies) vagy annak viselőjéhez kapcsolható asszociációköröket (pl. a névviselő kora, neme,

tulajdonságai, foglalkozása, lakóhelye stb.), hanem szép számmal találhatunk egyes konkrét női és férfinevekhez kapcsolódó vizsgálatokat is (ezekről bővebben ld. Takács 2015). A hasonló szempontú vizsgálatokat végzett magyar keresztnemekkel kapcsolatban Schirm Anita (2014), aki a nyelvhasználók nevekre vonatkozó hiedelmeit és vélekedéseit kérdőívvel vizsgálta, illetve bemutatta a névdivathoz fűződő attitűdjét is.

A nevekhez kapcsolódó konkrét asszociációkörök meghatározása miatt érdekes Slíz Mariann vizsgálata (2014b), aki a Lázár Ervin meséiben megjelenő személynevekkel kapcsolatos alapasszociációkat (nem, életkor, jellembeli tulajdonságok) vizsgálta különböző korosztályok körében. Kutatása során elsősorban arra volt kíváncsi, hogy a 26 mesehős nevével kapcsolatban léteznek-e a válaszadó korától, előismereteitől független asszociációkörök, s úgy találta, hogy a névviselő nemével kapcsolatos konnotációk minden válaszadója esetében igen nagy hasonlóságot mutattak (2014b: 249). Abban, hogy egy nevet (pl. *Bruckner Szigfrid*, *Zsebenci Klopédia*) női vagy férfinévként azonosítunk-e, a név ismert voltán, közszói jelentésén, illetve a hozzá alakilag kapcsolható közszóra vonatkozó asszociációkon kívül a szűkebb és tágabb kontextus is közrejátszik (a vizsgált esetben ez egyrészt a mese mint kontextus, másrészt pedig a magyar névrendszernek az a sajátja, hogy névanyagunkban a női nevek gyakran *-a* vagy *-ia* végződésűek).

Míg a névviselő nemével és életkorával kapcsolatos asszociációk kialakításában a beszélőt Slíz szerint a nyelvi kategóriák megléte (pl. becéző alakként értékelünk-e egy nevet vagy sem) vagy annak hiányában számos társadalmi jelenség segítheti, jellemre vonatkozóan már nem találunk ilyen szoros megfeleléseket a vizsgált közösségekben, azaz a kategorizáció a jellemre vonatkozóan valószínűleg nem működik ezekhez hasonló egyértelműséggel (i.m. 252). Eredménye e téren ellentmond Hedquist svéd keresztnemekkel kapcsolatos megfigyelésének, aki szerint viszont jól körülírható, jellemre is vonatkoztatható jelentéskörök (pl. jó – rossz/ördögi, kedves – nem kedves, érdektelen – vonzó) is kapcsolhatók az egyes nevekhez.

A mesehősök személyneveit elemezve meghatározhatók azok a tényezők, melyek a fiktív neveknek mint szignáloknak a dekódolásában szerepet játszanak. Ez a kontextus, a jeleknek egy rendszer elemeként, egy csoport tagjaként való értelmezése, a név hangzása vagy egy létező közszóhoz való hasonlósága, a név egy részének vagy akár egészének vélt közszói jelentése és a név tulajdonnévi szerepe (Slíz 2014a). Bár a szerző szerint ezek alapján elsősorban a fiktív neveknek tulajdonítunk jelentést, azt gondolom, e tényezők mindegyike részt vesz a valós személynevek jelentésének és asszociációkörének kialakításában is.

4. Mind névtani, mind kommunikációs szempontból fontos, hogy a nevek konnotációjával, illetve a nevek által keltett asszociációkkal foglalkozó kutatások egy része az asszociációkban megnyilvánuló sztereotípiákra és előítéletekre irányul. Az előítéletek a névviselők nevek alapján való csoportba

sorolásán alapul, meglétük tehát alátámasztja azt az elképzelést, hogy a személynevekhez névközösségi szinten is ismert konnotációkhoz kapcsolódik vagy kapcsolódhat. Ezek az asszociációcsoportok vagy konnotációkörök könnyen nemi sztereotípiák alapjává válhatnak (ld. Raátz 2008), bár néha pozitívak is lehetnek és előnyhöz is juttathatják a névviselőt, ahogy az ipszilonos családnevek kapcsán Farkas Tamás is megjegyzi (2012).

A nevek kategorizációján alapuló előítéleteknek akár társadalmi (sőt a szerző szerint akár gazdasági) következményei is lehetnek, melyeket M. Horváth Viktória nyomán idézek fel (2014). A 2005-ben készült ún. Tolerancia-vizsgálat eredményeit névtani tanulságai miatt feltétlenül érdemes áttekinteni. Ebben a kutatásban, mely elsősorban szociológiai módszerekkel dolgozott, a nevek alapján kialakított sztereotípiákat kívánták feltérképezni 7. és 10. osztályos diákok körében. A három mintaként álló név *Giuseppe (Bepi) Colombo*, *Ephraim Kishon* és *Kolompár Ramóna* neve volt.

A vizsgálat első részében a három személyről képeket mutattak, s ez alapján (tehát a név ismerete nélkül) kellett róluk jellemzést adni, a második részben, a kérdőívben néhány oldallal később azonban már csak a nevekről kérdezték a válaszolók véleményét. A képek alapján a diákok a három személyt igen hasonlóan jellemezték és a nevekre érkező hozzászólások sem tanúskodtak jelentősebb különbségekről, azonban a kísérlet *Kolompár Ramóna* esetében figyelemre méltó megállapítást hozott: míg a csecsemőkorú képe pozitív érzéseket ébresztett a válaszadókban, a cigányos hangzású név a diákok nagy részének esetében (csaknem 40%-ában) elutasítást eredményezett. Ez a kísérlet azt bizonyítja, hogy a nevek alapján történő etnikai azonosítás és sztereotipizálás kifejezetten erős, s kiemelten igaz ez a cigánysággal kapcsolatban.

A korábbi kutatások azt is egyértelműen mutatják, hogy a társadalmi helyzetre vonatkozó asszociációkörök nagy része „tanulás eredményeként” kapcsolódik a névhez. Az óvodások és egyetemisták által a nevekhez kötött értelmezések vizsgálatakor az látható, hogy az óvodások egyáltalán nem kötnek a mesehősök nevéhez entikumra vonatkozó értelmezést (bár ezek ugyan fiktív nevek, de a megkérdezettek egyértelműen emberi tulajdonságokkal ruházták fel viselőiket, ezért tágabb értelemben személyneveknek tekinthetjük őket). Az óvodások társadalmi helyzettel kapcsolatban még legfeljebb csak foglalkozásra vagy méltóságra gondolnak (pl. király, uralkodó) (Slíz 2014b: 255–256), a Tolerancia-vizsgálatból azonban kiderült, hogy az idősebb (13 és 16 éves) gyerekek körében viszont már jelentős mértékben számolhatunk a nevek alapján való kategorizáció, sőt sztereotipizáció lehetőségével (M. Horváth 2014). Még erősebb ez a tendencia az egyetemisták között: az ő esetükben a foglalkozás és méltóság kategóriája mellett megjelenik a társadalmi és vagyoni helyzetre való asszociáció és ez alapján történő kategorizáció is (Slíz uo.)

Bár eddig elsősorban a keresztnemekkel kapcsolatban vizsgáltuk a sztereotipizáció lehetőségét, a családnevekhez is kapcsolódhat – elsősorban nyelvi

karakterük, illetve adott társadalmi csoportokon belüli gyakori használatuk révén – mind a magasabb nyelvi presztízs, mind pedig a stigmatizáció lehetősége (Farkas 2009: 31).

5. Ahogy korábban hangsúlyoztuk, a név jelentésének dekódolását (és a mögötte álló személyesítési folyamatot is) egyrészt az előismeretek és a név-közösségi háttér, a névről való közös és közösségi tudás határozza meg, másrészt viszont igen erősen befolyásolja a névhez kapcsolódó egyéni, szubjektív jelentéselemek megléte vagy azok hiánya is. A nevekhez kapcsolódó egyértelmű információkon kívül (mint pl. a névviselő neve) számos kifejezetten szubjektív jelentéselem, például hangulatok, emlékek is kapcsolódnak hozzájuk. A dekódolás, ezeknek a névhez kapcsolt többletinformációknak a felfejtése viszont igen szubjektív, nagy eltéréseket is mutat, ami azt eredményezheti, hogy ugyanazt a nevet a névhasználók néha merőben eltérően ítélik meg.

Úgy vélem, rövid áttekintésem kellően alátámasztotta, hogy a pszichológia és kommunikáció szempontjainak bevonása a névtani vizsgálatokba mindenképpen hasznos és számos eredménnyel jár. Sőt, valójában az eredmények ismeretében azt is mondhatjuk, hogy nemcsak lehetséges és érdemes, de szükségyszerű is ezek bevonása névtani jellegű vizsgálatokba: meglátásom szerint ugyanis ezek nélkül egyetlen névtípushoz kapcsolódó konnotációköröket sem lehet érdemben vizsgálni.

Irodalom

- Ainiala, Terhi – Saarelma, Minna – Sjöblom, Paula 2008. *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ainiala, Terhi – Saarelma, Minna – Sjöblom, Paula 2013. *Names in Focus. An Introduction to Finnish Onomastics*. Finnish Literature Society. Helsinki.
- Benkő Loránd 1970. Névtudományunk helyzete és feladatai. In: Kázmér Miklós – Végh József szerk., Névtudományi előadások. II. névtudományi konferencia. Budapest 1969. *Nyelvtudományi Értekezések 70*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 7–16.
- Farkas Tamás 2009. Családnévrendszer, névhasználat, névváltozás nyelvi-kulturális kontaktushelyzetben. *Névtani Értesítő* 31: 27–46.
- Farkas Tamás 2012. Az ipszilonos nevekről. Egy helyesírási jelenség a nyelvi-kulturális térben. In: Balázs Géza – Veszelszki Ágnes szerk., *Nyelv és kultúra, kulturális nyelvészet*. Magyar Szemiotikai Tanulmányok 25–26. Budapest. 301–307.
- Forgács József 1999. *A társas érintkezés pszichológiája*. 12. kiadás. Kairosz Kiadó, Budapest.
- Hajdú Mihály 2003. *Általános és magyar névtan. Személynevek*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Harari, H. – McDavid, J. W. 1973. Name stereotypes and teacher's expectations. *Journal of Educational Psychology*. 65/2: 222–5.
- Hedquist, Rolf 2005. The meaning of proper names. In: Eva Brylla – Mats Wahlberg szerk., *Proceedings Of The 21st International Congress Of Onomastic Sciences I*. Språk- och folkminnesinstitutet, Uppsala. 172–184.

- Hoffmann István 2014. Név és jelentés. In: *A nevek szemiotikája*. Szerk. Bauko János – Benyovszky Krisztián szerk. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara – Magyar Szemiotikai Társaság. Nyitra–Budapest. 5–21.
- Hoffmann István 2015. A névtan és a társtudományok. In: Farkas Tamás – Slíz Mariann szerk., *Magyar névkutatás a 21. század elején*. Magyar Nyelvtudományi Társaság – ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet. Budapest. 11–22.
- M. Horváth Viktória 2014. A tulajdonnév mint az előítélet forrása. *Névtani Értesítő* 36: 63–72.
- Kiss Jenő 1995. *Társadalom és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Kiviniemi, Eero 1982. *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvalinta*. Weilin+Göös. Espoo.
- Kiviniemi, Eero 1993. *Iita Linta Maria: etunimiopas vuosituhannen vaihteeseen*. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kiviniemi, Eero 2006. Helsinki. *Suomalaisten etunimet*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- McDavid, John W. – Harari, Herbert 1966. Stereotyping of names and popularity in grade-school children. *Child Development*. 37/2: 453–459
- Nyirkos István 1989. A tulajdonnevek hírértékéről. *MNyTK*. 183: 290–4.
- Paunonen, Heikki – Paunonen, Marjatta 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii: Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki.
- Raátz Judit 2008. Geschlechtsstereotype im ungarischen Vornamenschatz. In: Kegyes Erika szerk., *Genderbilder aus Ungarn*. Hamburg. 117–130.
- Róka Jolán 2002. *Kommunikációtan. Fejezetek a kommunikáció elméletéből és gyakorlatából*. Századvég Kiadó. Bpudapest.
- Schirm Anita 2014. A nevek konnotációjának funkciója az írói névadásban. In: Bauko János – Benyovszky Krisztián szerk., *A nevek szemiotikája*. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara – Magyar Szemiotikai Társaság, Nyitra–Budapest. 111–123.
- Slíz Mariann 2012. Tulajdonnév és kategorizáció. *Magyar Nyelv* 108: 282–291, 400–410.
- Slíz Mariann 2014a. Az irodalmi nevek mint szignálok üzeneteinek kiválasztása. In: Bauko János – Benyovszky Krisztián szerk., *A nevek szemiotikája*. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara – Magyar Szemiotikai Társaság, Nyitra–Budapest. 217–226.
- Slíz Mariann 2014b. Kategorizáció személynevek alapján. In: Havas Ferenc – Horváth Katalin – Kugler Nóra – Vladár Zsuzsa szerk., *Nyelvben a világ. Tanulmányok Ladányi Mária tiszteletére*. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 160. Tinta Könyvkiadó, Budapest. 247–257.
- Stewart, Jo-Ann L. – Segalowitz, Sidney J. 1991. Differences in the Given Names of Good and Poor Readers. *Canadian Journal of Education / Revue canadienne de l'éducation*. 16/1: 103–105.
- Takács Judit 2008. A név mint kód. *Létünk* 38/1: 18–29.
- Takács Judit 2015. Személynévtani témájú dolgozatok a finn egyetemeken. *Finnugor Világ*. XX. évf. 2. szám: 11–15.

- Tóth Valéria 2014. A személynévadás és személynévhasználat névelméleti kérdései.
Helynévtörténeti Tanulmányok 10: 179–204.
- Tóth Valéria 2016. Személynévadás és személynévhasználat az ómagyar korban.
Debreceni Egyetemi Kiadó. (A Magyar Névarchívum Kiadványai 38.)
- Várnai Judit Szilvia 2005. *Bárhogy nevezzük... A tulajdonnév a nyelvben és a nyelvészetben.* Budapest.